

כאיל תערוג

פנינים על פרשיות השבוע וענינא דיומא

ממון רבן של ישראל רבנו בעל אילת השחר שליט"א

מספריו הק' ומכתבי תלמידים

גליון 36 בחוקתי תשע"ד

מתורת הפרשה

ואם תלכו עמי קרי ולא תאבו לשמע לי ויספתי עליכם מכה שבע כחטאתיכם. (ויקרא כו, כא)

פרש"י. רבותינו אמרו עראי במקרה שאינו אלא לפרקים כן תלכו עראי במצות משמע שנתבעים על מה שיקיימו את המצות עראי ולעיל פרש"י שמדובר במואסים את המצות וכופרים בעיקר ובודאי שאנשים אלו אינם מקיימים מצות בכלל. וצ"ב וכי זה יותר גרוע מאשר אם לא היו מקיימים את המצות בכלל והרי אמרו בריה"י א' שפושעי ישראל בגופן היינו קרקפתא דלא מנח תפילין ועיי"ש בר"ן דה"ה לשאר מצות עשה שבגופו שלא קיימן מעולם כגון שלא קרא ק"ש ולא בירך על המזון אחריו מעולם וכתב ר"ת ז"ל דדוקא בשנמנע מלהניחם מחמת שהמצוה בזויה בעיניו והיינו כשיש באפשרותו לקיימם.

ושמעתי מהגרי"ז זצ"ל בשם אביו הגר"ח זצ"ל על מה דאמר אליהו בספר מלכים א' י"ח כ"א עד מתי אתם פוסחים על שני הסעיפים אם ה' הוא האלקים לכו אחריו ואם הבעל לכו אחריו והקשה וכי אם אחד יאכל נבלה רח"ל יאמרו לו כשאתה אוכל נבלה תאכל הרבה נבילות וביאר דשאני בדברים של אמונה דאם אינו מאמין בהכל אין נ"מ אם לא מאמין כלל. (אילה"ש כאן, וראה מה מה שהבאנו לעיל פר' כי תשא)

[ואמר רבנו ששמע דבר זה מהגרי"ז בעיר בריסק ביו"ט דסוכות, כשבא לבקרו ראש הקהל רבי שלמה ליכטנשטיין, כשהתמנה לכך אחרי הבחירות באלול תרפ"ח שהתקיימו בבריסק שהצליחו החרדים לקבל ח' נציגים מתוך כ'. ורצה לכבדו הרב בד"ת] וכתב הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א: שאלה- ת"ח העוסק בקירוב רחוקים, והוא מצליח, נתקל ביהודי המושרש בדעות כוזבות ובמשיכה לעבודה זרה ר"ל, ונראה שאי אפשר לנתקו לגמרי ממנה, אך ניתן להמעיט אותו ממנה, אבל לגמרי לנתקו לא ניתן, ובפרט שאביק ביה טפי, ויש לו קשרים עם אנשי כמורה והם רוצים לתת לו משרת כומר, האם יטפל בו עד כמה שאפשר, כדי להמעיט את עוונותיו? והשיב לאור דברי הגר"ח היה נראה להשיב על השאלה הנ"ל, שאין ענין לטפל בו, מאחר ולפי הנראה אין בזה תועלת. והצעתי את השאלה והתשובה לפני מורינו הגאון בעל אילת השחר שליט"א ולא הסכים לדברי, ואמר שאין ללמוד הלכה מאגדה. וגם אין ללמוד דבר מדבר, ואולי בענינו אס נשפיע עליו במעט, יושפע מכך הרבה, ואין להחליט עליו שבודאי לא יעזוב את העי"ז (חשוקי חמד בכורות נו, א)

אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם. (בחוקתי כו, ג)

ופרש"י "אם בחקתי תלכו - יכול זה קיום המצות, כשהוא אומר ואת מצותי תשמרו, הרי קיום המצות אמור, הא מה אני מקיים אם בחקתי תלכו, שתהיו עמלים בתורה".

רבנו דיבר בענין הלימוד בעיון, ואמר שיש לידע כי הלימוד העיוני הוא מוכרח, ואי אפשר להסתפק בלימוד בקיאות בלבד ובפרט לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא מוכרחים ללמוד בעיון וחלילה לפוסקים ומורי הוראה שיפסקו על ידי ידיעות שטחיות בלבד ללא שירדו וצללו לעומק ההבנה ואלו הפוסקים מתוך בקיאות גרידא יכולים לטעות הרבה ורק על ידי הלימוד העיוני אפשר להוציא הלכה ברורה לאמיתיה של תורה אבל מי שאינו לומד בעיון אינו יכול לפסוק.

וכבר היה מעשה ברב אחד ששאל את הגר"ח מה יצא לו למעשה מכל הלומדע"ס שעוסק כל היום והגר"ח ענה לו שבלי העיון אי אפשר לפסוק הלכות גם באו"ח ויו"ד, והגר"ח הראה לו כן על ידי ששאל אותו שאלה להלכה שלכאורה נראית פשוטה והקיף אותו בשאלות וראויות להוכיח איך הפסק משתנה מהיפך להיפך ממש עד שהלה לא מצא את ידיו ואת רגליו בבית המדרש.

ושח רבנו עוד: ת"ח אחד שליט"א ראה איך שנשאל החזו"א שאלה הנוגעת ממש בדיני נפשות והחזו"א שמע את השאלה ולאחר ענה תשובה מיד על המקום והלה התפלא איך הוא עונה בדיני נפשות כ"כ מהר אבל האמת היא שהחזו"א לא ענה מיד אלא כבר מלפנים בעת שלמד את הסוגיא חישב בעיונו מה יהיה הדין כך ומה יהיה הדין כך והעלה אז בדעתו את כל צדדים וצדי צדדים שיכולים להיות וכן את כל סוגי השאלות ודיננים העולים הלכה למעשה וכבר הוכרע אצלו ההלכה בשאלה זו מכבר הימים עת הגה באותו הסוגיא ועכשיו שנשאל יכול היה לענות לאלתר. ובאמת כן היה תדיר דרכו של החזו"א בלימוד להוציא מכל דבר את ההלכה למעשה.

שח רבנו: הגרש"ז ריגר זצ"ל הדיין דבריסק אמר לי: הרבה גאונים ראיתי הרבה מתמידים ראיתי אבל עמל התורה כמו של הגר"ח עדיין לא ראיתי יש כאלו שרואים בספר של הגר"ח את כח הגאונות והכשרון. אבל צריך לדעת שהגר"ח היה אצלו העמל התורה המעלה הכי גדולה. הגי"ר שמחה זליג אמר על העמל התורה של הגר"ח שאין בדומה לו, וסיפר לי שפעם אחת הגר"ח לא הרגיש בטוב והיו לו כאבי ראש חזקים וקם והלך לדרוש אצל הרופאים מדוע כואב לו הראש והרופאים בדקו אותו מכף רגל ועד ראש ואף אחד לא מצא שום סיבה לכאבים עד שלבסוף פרופסור אחד בתוך כדי שיחה עם הגר"ח התברר לו שהגר"ח בשעת לימודו מחזיק את היד על הראש בהתאמצות ולוחץ חזק על הראש וכפי הנראה מזה נעשה לו הכאב הראש. ובאמת פסק הגר"ח מלעשות כך ופסקו הכאבים.

אמר רבנו- ואני מוסיף שאילו היה רואה את יגיעת התורה של החזון איש זצ"ל בודאי היה אומר גם עליו כן, שאין לשער גודל עמלו ויגיעתו בלימוד התורה, שהיתה בצורה שאין לשער כלל. ופעמים היה נחלש מאוד מרוב מאמץ בלימוד, ולא היה בכוחו אפילו להניח את הכובע על הראש, והיה מתפלל ללא כובע. ופעם כשעיין מרן החזו"א בספר חזון איש כמדומה בסוגיא דאחרית במסכת בבא בתרא התפלא מנין היו לו כאלו כוחות לכתוב את מה שכתב, והיה פעם שכ"כ נחלש החזון איש מהלימוד, והלך למיטה ונפל מטר לפני המיטה, כי תמיד שיער כמה כוחות נשאר לו עד שיגיע למיטה ובפעם זו טעה במטר אחד. (כ"ת)

יומא דהילולא דהגאון הגדול רבי יעקב משה מרדכי הלוי סולוביצ'יק זצ"ל

נלב"ע י"ט אייר תשנ"ה

הגאון רבי משה היה נפשו קשור בנפש רבנו יבדלש"א מימי ילדותם בעיר בריסק, וביחד "עברו את הירדן", וגלו לשוייץ טרום המלחמה, וכן הלאה בכל ימי חייהם. ועל חשיבות העובדות על הגר"מ כתב רבנו בהסכמתו לספר 'פלגי מים' שהם אסופת ההספדים על הגר"מ זצ"ל

בס"ד, הנה כבר עבר יותר משנה מעת הורם עטרת תפארתנו מורנו ורבנו הגה"ח רבי משה הלוי סולוביצ'יק זצלה"ה, ובדעת רבים וכן שלמים לכתוב בספר דברי ההספד שנשא עלי, ואם כי בשנים הקודמים לא היה דבר זה כ"כ צורך, בדור שלנו שצדיקים מועטים יש צורך גדול לחקוק בעט סופר פעלי צדיק ומעשהו, ולתאר ולבאר מה שחסר לנו בהעדר הצדיק הגדול למען לא נשכח ונלך בדרכיו ולשנן לבנינו דמותו של איש אשר דאגתו ואהבתו לזולתו היתה עד להפליא, וזכה לקדש שם ש"מים בכל מקום היותו, ואפילו אלה הרחוקים לגמרי מתורה ומצוות הכירו כי זה אשר בצלם אלוקים נברא, ויש לקוות שלכל הפחות לאלה שהכירוהו זה יתן ויוסיף ותועלת להזכירם לקחת מאורחותיו, ואפילו אם רק מעט יועיל לו ג"כ כדאי כל זה. והנני בברכה ובתודה להעוסקים שיזכו להרבות כבוד שמים עי"ז. אהרן יהודה ליב שטינמן.

כוחו מילדותו

סיפר רבנו שהגר"מ סיפר לו, שזוכר כשהיה בן שנתיים ופחות, והיה משחק בחוץ, היה נכנס לביתו ומברך ויונק מאמו, וכן מסופר על עוד גדולים, וזה גם כשרון וגם אישיות גדולה. (והאיש משה עמי פ"ח) עוד סיפר רבנו: כי ישנם מעט ילדים שזוכרים דברים שהיו בקטנותם ממש, וזה כשרון נדיר, ומה גם שיזכרו דברים שלילים. והגר"מ זכר שהיה אצל סבו הגר"ח ז"ל וראה שלא יצא מחדרו באמצע הסעודה. והיה אז פחות מבן ג', שהרי הגר"מ נולד בשנת תרע"ה בין יוה"כ לסוכות. והגר"ח נפטר באב תרע"ח (והאיש משה עמי פ"ח) [וסיפר רבנו שכך הקפיד גם הגר"מ כל ימיו שלא היה קם ממקומו כל זמן אכילתו, ופעם נכנס שוטר שהיה צריך את הגר"מ שהיה בתוך סעדו, וסימן לו הגר"מ שיגש עליו למקומו. א"ה וכן קיבל ע"ע רבנו מנהג זה שאינו קם ממקומו כל זמן אכילתו, ואם נצרך לקום באמצע מפסיק אכילתו ומברך ברכת המזון]. והוסיף רבנו שהסיבה שהגר"מ זכר דבר כזה, הוא מפני ששמר עצמו בקדושה ולא הכניס לראשו דברים בטלים וכו', וכשאדם לא מכניס דברים כאלו לראשו, זוכה לזכור דברים חשובים. (כ"ת)

חביבות המצוה

סיפר רבנו, שבעיר בריסק לא היה כמעט להשיג שמן, ולכן כולם הדליקו נרות חנוכה עם נרות חלב, והגר"מ זצ"ל קנה בבית מרקחת שמן זית במחיר מפולפל והדליק בהידור את הנרות. (כ"ת)

התגלה סוד

כמה פעמים סיפר רבנו כי ידיד נעוריו רבי משה סולוביצ'יק זצ"ל היה משתכר בפורים, והיה מדבר דברים נשגבים וגבוהים מאד על עניני יחוד ה'.

וגם בשמחת תורה היה הגר"מ משתכר, שנה אחת התבשם הגר"מ, ולאחר קריאת התורה הסתפק האם מותר לו להתפלל מוסף, שהרי שתה יין אל יתפלל, הוא ניגש לרבנו ושאל אותו מה לעשות ונשא ונתן עמו. לכך ענה לו רבנו אם אתה שואל באופן כזה, סימן שאתה יכול להתפלל. (מפי רבי משה ראם זצ"ל עד ראייה)

הניצולים היחידים

סיפר רבנו- בשעתו בישיבת תורת חסד בבריסק אחרי פטירת האמרי משה, כשהתמנה ראש ישיבה חדש, פרצה מחלוקת גדולה בישיבה, ובחורים ניסו בכח למנוע את המינוי. והיו בחורים בודדים שלא השתתפו במחלוקת, וביניהם רבנו שליט"א והגר"מ, והללו שלא התערבו היו היחידים שניצלו אח"כ מהשואה האיומה. ושאר כל בני הישיבה ניספו רח"ל בשואה, מלבד תלמידים מתקופת מאוחרות יותר שלא היו בתקופת המחלוקת. [בהמשך ראה רבנו גודל אש המחלוקת, ולכן רבנו ברח ללמוד בקלצק כדי להינצל מהמחלוקת] (כ"ת) [א"ה, תלמיד נוסף שמענו שלא השתתף במה' הוא רבי דוד פרידלס זצ"ל שגם זכה להינצל].

הנסיעה לשוויץ

חלק מהדברים הבאנו לעיל בגליון מס' 7 אך חזרנו על עיקרי הדברים בשביל כמה דברים שנוספו לנו

כיתר בני התקופה רבנו היה זקוק להתגייס לצבא הפולני, וניסה כל מיני דרכים כדי לינצל מהם. הגאון ר' משה סולוביצ'יק זצ"ל ידידו של רבנו יבדלש"א מבריסק, למד בקמניץ אצל הגר"ב, וגם אחיו של הגר"מ למד שם. אחרי שמחת תורה נעלם אחיו של ר"מ. ר' משה שכר אופניים והסתובב כחודש ימים בין הכפרים שבסביבה לחפש את אחיו, בסופו של דבר התברר שכבר באותו לילה שיצא, נפל באחד הבארות וטבע. וכיון שהתחיל הזמן, וחודש שלם ר"מ לא היה בישיבה, ולכן נשאר ללמוד מאז בעיר בריסק. ובין כה וכה לא קיבל פטור מהצבא וחרב הגיוס היתה מונחת עליו היטה אותו לחשוב לנוסע לשוויץ. [כי אע"פ שהיו חייבים בגיוס, אם קיבלו אישור שהולכים ללמוד בשוויץ, היו מקבלים פטור, כי היה כבוד לממשלת פולין שהיתה ארץ נחשלת ופרימיטיבית, שהיא תייצא השכלה ותרבות לשוויץ, שהיא מדינה מאד תרבותית].

הגר"ב עמד לכתוב מכתב לראש ישיבת מונטריי שבשוויץ הרב אליהו בוצ'קו שיקבל אליו את ר' משה בתור ר"מ. וביקש ר' משה [שתמיד מדגיש רבנו כמה טוב לב היה] מהגר"ב להוסיף גם את רבנו למכתב. ואמר רבנו שחלק גדול בהצלתו [בנוסף לר' משה] יש לרב"ב. וכעת קבלנו מח"א שליט"א את העתק מהמכתב :

החיים והשלו' מן השמים אל כבוד הרב הגאון המפורסם אוצר יראה טהורה כשת"ה ר' אלי' נ"י שליט"א בוצ'קו הר"מ בישיבת מאנטרע

הע' ית"ש יברך את כתר"ה שי' בכל הברכות והצלחות ונזכה לראות בגאולתנו וביאת משיחנו בב"א.

אחרי הברכה והשלו' לכתר"ה שי', הנני בבקשה שטוחה מכתר"ה שי', הנה הבחור הרב הג' החריף ובקי מעמיק עצום עדין לגאון יקר היראה כש"ת מר משה נ"י הלוי סאלאוויצקי, נכדו של מו"ר הגאון האמיתי החסיד רשכבה"ג כקש"ת מרן רבנו חיים זצוקלה"ה זיע"א, אשר הוא ב"ה לא מפני בריאות ח"ו מוכרח לנסוע אלא מפני טעם אחר, ובדאי יהיה אור להאיר בהישיבה הק' של כתר"ה, כי גדול הוא בעמקות וחריפות ובקיאות ובראית הש"י ומדות ישרות ונפלאות, אנא מכתר"ה שי' לשלוח לו דרישה מישיבתו הקדושה, והנה מה מאוד גדול כבוד הבחור החריף ובקי מעמיק עצום בחור עילוי מר משה נ"י הנ"ל נכדו של מורי ורבי זיע"א, אנא לשלוח עבורו דרישה, וישבע נחת ועונג מתורת הבחור הנ"ל ומיראתו.

עוד אבקשו בקשה שטוחה עבור הבחור הרב הג' החריף העמקן ובקי ויקר היראה עדין לגדול בישראל כש"ת מר אהרן ליב נ"י שטיינמאן מבריסק, שג"כ הוא בריא אלא שמוכרח הוא מטעם אחר, אנא מכ"ג שי' לשלוח לו דרישה מישיבת כתר"ה, וגם הוא יהי' לנחת בהישיבה, כן אני מבקש מכת"ה שי'.

והנני הדושת"ה המברכו בחג שמח המברכו ומבקשו

ברוך דוב לייבאוויטץ

ר"מ בהישיבה הק' בית יצחק

אור י"ד תשרי תרצ"ז

וסיפר רבנו על נסיעתו לשוויץ, שהוא נסע לבד היות ולסדר לו אשרת כניסה לשוויץ היה דבר לא פשוט, שהרי נכנס כסטודנט, והיה צריך לקבל אישור להשאר בדרך קבע ולא כסטודנט שבא לשנה שנתיים, והיה אחד בעל כשרון לסדר ענינים אלו, [הוא היה איש מה'בונד'], ומיד כשסידר לו נסע רבנו לשוויץ, אולם כשר' משה הגיע אליו כבר תפסו את השיטה, ולא אישרו זאת יותר, והיה צריך להתעכב עד חנוכה ורק אז הצליחו לסדר לו אישור להכנס לשוויץ בתור מורה. [ראה עוד על נסיעתו בגליון מס' 7]

שירת יגדל

ושח רבנו שליט"א כשהגיע לשוויץ בימים שאחרי חג השבועות תרצ"ז תקפו אותו געגועים עזים למשפחתו ולכל חבריו בעיר בריסק, [שהיה בזמן ההוא בבדידות ממש, וגם הגר"מ עדיין לא הגיע], ובליל שבת קודש פרשת נשא התפלל בבית כנסת של יוצאי אשכנז, ומנהגם לשיר יגדל' אחרי התפילה, ובשירת יגדל נתעורר לבו ביותר לא-ל חי, והעביר את הגעגועים לבורא עולם. וכששמעו מכך הב"ב והתלמידים, החלו לנהוג כך לשיר יגדל' מידי שבת שבתו לפני תפילת מעריב של מוצאי שבת בבית מרן שליט"א לעורר רגשות האמונה לאלקים חי.

גורל הגר"א

עוד סיפר רבנו שלפני שיצא לנסיעה ערך בעצמו גורל הגר"א כפי שקיבל מרבותיו, [והסביר איך עשה את זה ואכ"מ] ויצא לו הפסוק (בראשית מ"ד, ג) 'הבוקר אור והאנשים שולחו'. והזהיר רבנו שאין לעשות סתם גורלות, ואין שואלין בגורלות רק אצלו היה ספק פיקוח נפש, ולכן עשה. (כ"ת)

הבחור ר' לייבל גליקסון

ור' משה נסע אח"כ ביחד עם הבחור לייבל גליקסון הי"ד בן הגאון רבי צבי הירש גליקסון חתן מרן הגר"ח מבריסק זצ"ל, והם עברו דרך ווילנא ופגשו שם את הגר"ח"ע [והנה מפורסם שגם מרן הגר"ח"ע זצ"ל שלח מכתב ג"כ להרב בוצקו וכתב עליהם שהם עתידים לתת לדור בכפל כפלים, ומרן רבנו שליט"א אמר שאינו ידוע לו מזה, ויתכן כשעברו הגר"מ ור' לייבל דרכו קיבלו מכתב ממנו].

עם פרוץ המלחמה וכיבושה של פולין, ר' לייבל החליט שהוא רוצה לחזור ולשהות עם משפחתו שם, שעות של ויכוחים ניהלו עמו רבנו והגר"מ במשך שבועיים ימים, בנסיון לדבר על ליבו ולהניאו מהנסיעה המסוכנת, אבל הוא טען שאינו יכול להשאיר את הזקנים המתקשים לתפקד בשעת המלחמה. וכך עזב את שוויץ, ונהרג על קידוש ה' בוורשא. הי"ד. (כ"ת)

התקיעות של הגר"מ

סיפר רבינו שבראש השנה שנת ת"ש התפלל עמהם מרן הגאון רבי אייזיק שר זצ"ל וחתנו הגאון רבי מרדכי שולמן זצ"ל ששהו אז בשוויץ, והי' שם מנן מצומצם ממש, ורבי משה סולובייצקי זצ"ל על אף שהיה בעל תוקע מומחה, לא הצליח להוציא תקיעות, ובקושי תקעו תשע תקיעות. ואינו יודע אם יצאו חובת תקיעה באותה שנה, ואכן סימנא מילתא, כאשר באותה שנה נהרגו אלפים ורבבות מישראל הי"ד. (כ"ת)

בישיבה במונטריי

כשהגיעו לישיבת מונטריי היו הגר"מ ויבדלחט"א רבנו שליט"א, דמויות רוחנית לכל התלמידים, בקדושתם ובהנהגתם המופלאה, ובדקדוק במצוות. וסיפר הגר"מ שפעם אחת כאשר למד עם רבנו שליט"א במונטריי והיה סוף זמן קידוש לבנה הסכימו ביניהם שבחצי הראשון של הלילה יהיה רבינו ער כדי לעמוד על המשמר, אולי יתפזרו העננים ויתגלה הירח. ורבנו שליט"א יישן אז, ובחצי השני של הלילה יתחלפו. כשחלף זמן מסויים עלה בדעת הגר"מ אולי מאחורי ההר שהיה רחוק כדי מהלך של יותר ממחצית השעה אפשר לקדש את הלבנה אולם מספק לא רצה להעיר את רבנו משנתו והלך לבדו לשם ואכן התברר שיכולים פה לקדש את הלבנה ומיד קיים המצוה אח"כ חזר למקומו והעיר את רבנו שליט"א ויחדיו הלכו כי לא רצה שילך לבדו כמדומה שלא גילה כלל לרבנו שכבר קידש. (והאיש משה ח"ב עמ' כט)

במחנה שאונברג

אחרי שהגיעו לשו"ץ כשפרצה המלחמה הוצרכו כל הפליטים לעבוד במחנה עבודה "שאונברג", שנוהל מטעם השווייצרים – על כל השהים שאין להם אזרחות מקומית, הם היו צריכים לסלול כביש באורך עצום. באותם התקופות מסר שם את נפשו כפשוטו שלא לאכול מאכלות אסורות. וכן בשבתות לא היו עובדים כלל, ואדרבה היו כולם יושבים יחד ומנעימים בזמירות שבת. וסיפר הגר"מ סאלאוויצקי לתלמידיו, שמרן שליט"א שמעודו חלוש היה בטבעו כמעט לא הועיל לעבודה כלום, ומנהל המחנה התבטא עליו כי הוא 'רוחני' יותר, ופטר אותו מעבודה, מה שנתן לו את היכולת לשבת בצד, ולרכון על ספריו ולהתפלל לשלום אחיו – הסובלים בשוויץ ובשאר מקומות העולם [אמנם רבי משה ראם זצ"ל סיפר שהגר"מ לקח על עצמו את העבודה במקום רבנו, והתאמץ יותר, כדי שרבנו יוכל להמשיך ללמוד כרגיל].

במחנות העבודה ישנו אנשים רבים צפופים בחדר קטן וביניהם היו גם הרבה יהודים ורבי משה עם רבנו יבלח"ט הקפידו אז על נטילת ידים שחרית במקום, ומדובר היה בחדר שלא היה בו מקום לזוז כלל, אך הם לא ויתרו על נטי"י שחרית במקום. (רבי ישראל מאיר ארלנר שליט"א בס' פלגי מים עמ' ר"ט)

כוחו של הגר"מ

סיפר פעם רבי זאב אידלמן זצ"ל בשם רבנו, שכאשר היה עם רבי משה סולובייצק במחנה אסירים. היה שם במחנה גם גוי אנטישמי והיה אומר כל יום בוקר טוב לרבי משה, פעם עשה הגוי דבר לא הגון ולכן רבי משה לא השיב לו למחרת בוקר טוב, הגוי התרגז מאוד על רבי משה, אבל כשאמרו לו שזה עונש מרבי משה על מה שעשה ביום הקודם ניגש לבקש סליחה (ר' ועלועל עמ' 161)

צניעות גם בזמן החום

בעת שהותו של רבנו במחנה בשוויץ, הוצרך לעבוד בסלילת כבישים לטובת המדינה, והיה שם בזמן החום נורא, וגם במצב הזה היו צריכים לסלול כבישים, ורוב האנשים שעבדו שם הורידו את החולצה מחמת החום הנורא ששרר שם, וגם היהודים היר"ש הסירו את החולצה. רק שני אנשים מכל המחנה נשארו עם החולצה למרות החום הנוראי, ה"ה הגאון רבי משה סולובייצק זצ"ל ויבדלחט"א רבנו שליט"א. (קו' דברי חיזוק בהלכה ובאגדה עמ' קט"ז בשם עד ראייה שהיה שם רבי חיים שטרן זצ"ל)

יומם ולילה

שח לנו רבי יעקב נטע בעק שליט"א, שסיפר לו רבי אברהם שטרנבוך שליט"א שהיה תקופה שגר הגר"מ ורבנו שליט"א בבית הוריו. והיה להם חדרותא כל לילה, מעשר בלילה עד שבע בבוקר ברציפות ללא הפסקה כלל. וכן שח הגה"צ רבי מתתיהו חיים סולמון שליט"א: שכאשר מרן רבנו שליט"א והרמ"ס זצ"ל ברח מבריסק והגיע למונטריי בשוויץ והיה עדיין בבחרותו, למדו שניהם ביחד כשהם מעוטרים בתפילין כל היום, בלי שום הפסק ובלי שום דברים בטלים, התמדה נפלאה. (פלגי מים עמ' פ"ח) [ובישיבה במונטריי היה דרכם של הגר"מ ורבנו להתפלל מנחה עם תפילין, כעדות רבי יעקב נטע בעק שליט"א].

עקב ריבוי הענינים וקוצר היריעה אי"ה בגליון הבא נמשיך לכתוב על הגר"מ זצ"ל

הלכתא רבתא לשבתא

משיעורי הגאון רבי בן ציון פלמן שליט"א

שבת דף ע"ד ע"א שבתא דרב ביבי הואי ואיקלעו רב אמי ורב אסי שדא קמייהו כלכלה דפרי ופירש"י שטחן והם נוטלים ואוכלים ובשטח זה נפרש האוכל מאליו. לפני כארבעים שנה הייתי אצל מרן הגר"מ קניבסקי זצ"ל וסיפר לי שהיה פעם שאלה בענין בורר בשמלות של אשתו ואמר לה שהיא תשטח את כולן לרצפה והם יתפרדו מאליהם כרש"י הנ"ל. והיא לא רצתה, ואמר לי שלא מבין מדוע לא רצתה

אולם הגר"מ זצ"ל שטיינמן שליט"א הסתפק אם מה דשרינן שיטוח הוא מפני שבפניהם היה מותר גם לברור האוכל ולהכי הותר נמי השיטוח דהא אין לקבוע מי הוציא ממי ומי הבדיל ממי והו"ל כהפריש אוכל מתוך הפסולת אבל אם גם לברור האוכל היה אסור בפניהם אז גם שיטוח היה אסור דבזה הוא מפריד בין אוכל ופסולת או דאף אם היה אסור לברור אוכל מתוך פסולת בפניהם מ"מ שיטוח אינו כלל מעשה של ברירה. ואמר דבלשון רש"י שכתב דבשיטוח זה נפרש האוכל מאליו משמע דזה לא ענין ברירה כיון שנפרש מאליו [א"ה וכן מוכח לפמ"ש"י הפמ"ג משב"ז סק"ה לבאר הא דאין שורין הכרשינין לאכול לאתער לפי שנתברר בב"א האוכל והפסולת בשוה ע"ש] ולפי"ז יהיה מותר לשיטוח אף זמן רב קודם הסעודה לפי דשיטוח אינו כלל ענין ברירה ולכך לא בעינן ביה לאתער עכ"ד. (אליבא דהלכתא קובץ סב עמ' כ"ב, ועתה נדפס בס' שיעורי שלמי תודה בעניני שבת - פסח עמ' כד)

מצורף גליון בעניני ל"ג בעומר ובמעשה דרשב"י

העלון יוצא ללא מטרת רווח, ואפשר לצלם לזיכוי הרבים בלבד.

להערות הארות הוספות מנויים ורעיונות ניתן לפנות keailtarog@gmail.com

לתרומות הנצחות והפצה ניתן לפנות ל 0527680034 בשעות בין הסדרים

לעילוי נשמת הרבנית זהבה גולדה לוין ע"ה בת הר"ר פישל הכהן ז"ל